

BARTŁOMIEJ RYCHTER

ZLATÝ VLK

THRILLER S HISTORICKÝM POZADÍM

HOST

Horký den se pomalu chýlil ke konci, slunce zapadalo za hranatou věží františkánského kláštera a jeho nazlátlé paprsky dopadaly na kopce protějšího břehu řeky.

Děti přeběhly louku, prodraly se hustým křovím a radostně vyrazily stezkou, po níž místní hospodáři každé ráno vyháněli dobytek na pastvu. Vedl je Andrzej, kovářův nejstarší syn, za ním pádil určiený Sebastian, věrný druh Jana Wiktora, syna chovatele koní ze Zarszynu, pak Janek, dvojčata Kasia a Ania a úplně poslední běžel Borys s vlasy bílými jako mléko.

Řeka byla blízko, zpoza hustého vysokého houští sem doléhal její šum, rozhovor rychlého proudu s kameny. Hlučná skupinka zmizela v porostu, mezi nízkými stromy a šelestícími vrbami, prosmýkla se spleť větví, které šlehal do tváří, a vyběhla přímo na písčnou kosu, nepravidelně se zařezávající do toku řeky.

Andrzej si sundal košili jako první. Vběhl do vody, začal skákat a stříkat kolem sebe jako splašené hříbě. Ostatní ho následovali. Sebastian utíkal na okraj mělčiny, smál se a vysoko zvedal bosé nohy, do kterých se mu zabodávaly ostré kameny naplavené řekou. Dívky vešly do vody opatrněji a držely se za ruce. Loni v létě je bratři naučili plavat

a teď si po celodenní práci na poli chtěly užít osvěžující koupel.

Borys, který z nich byl nejmenší a oči měl modré jako srpnové nebe nad Slanými horami, se zastavil na okraji houští a díval se na řeku, v níž se už koupali jeho kamarádi. Báł se vody, silného proudu a vln omývajících kamenité koryto. Nejraději by se vrátil na louku, lehl si do vysoké trávy a pozoroval mraky. Ale měl už skoro šest let a rozhodně si nemohl dovolit, aby si o něm ostatní mysleli, že je zbabělec. Překonal strach a opatrně se přiblížil ke břehu. Řeka San tekla přímo před ním, na dosah ruky, prozpěvovala si melodii, kterou sem přinesla z hor a z lesů. Borys ponořil chodidlo do vody, na jejíž hladině se třpytil odlesk zapadajícího slunce. Byla příjemně studená.

Stáhl si lněnou košili přes hlavu a odhodil ji do trávy. Stoupl si mezi velké zelené kameny, kolem nichž se hnala voda. Opíral se o spadlý kmen stromu a pomalu se blížil k Andrzejovi. Řeka byla stále hlubší, už v ní byl až po pás, voda narážela do jeho těla a vytvářela kolem něj divokou pěnu.

Celá parta chodila na toto místo každý večer už od začátku června, kdy začalo být takové teplo, že se dalo v řece koupat, a starší kluci tu učili plavat mladší. Borys se moc snažil, pil vodu páchnoucí říčními rostlinami, odíral si břicho a kolena o drsné kameny, ale nebyl schopen se na hladině udržet déle než dvě vteřiny. Zhluboka se nadechl, zaklonil hlavu a ponořil se do vln. Srdce se mu rychle rozbušilo. Napodobil pohyb žáby, jak mu to ukazovali Sebastian s Andrzejem. Udělal mohutné tempo pažemi před sebe i za sebe, nohy skrčil a zase je narovnal. Voda mu cákala do obličeje, ale držel se nad vodou.

„Podívejte,“ vykřikl třesoucím se hlasem. „Já plavu!“

Starší kluci se nechali vlnami odnést do nedaleké zátočiny, holky se posadily na ploché kameny u břehu a nohy ponořily do tekoucí vody.

„Já plavu!“

Ruce za sebe, zešíroka, aby pobraly co nejvíce vody, a pak zase dopředu. Nohy vystřelit dozadu a pak skrčit pod břicho. Zelené pahorky porostlé hustým lesem na druhém břehu Sanu jsou tak blízko, že stačí jen natáhnout ruku a člověk se jich může dotknout, zapadající slunce zabarvuje jejich obrysy do ruda.

„Sebastiane!“

Voda se žene mezi kameny, proud má daleko větší sílu než šestileté dětské paže. Je studená, mnohem studenější, než se zdálo ještě před chvílí, už nechladí sluncem vyhřátou kůži, ale zebe do nohou i do rukou, mrazivé jehličky postupně propichují celé tělo. Borys bojuje, usilovně šlape nohama, snaží se najít dno, ale to je příliš hluboko. Voda mu zaplavuje oči, proniká do úst, do nosu a postupně i do krku. Chlapec chce křičet, ale nemůže ze sebe vydat ani hlásku. Pořád se snaží plavat, rychlý proud ho však unáší jako kus dřeva. Řeka hučí na kamenech a něco mu šeptá přímo do ucha. Chlapec se z posledních sil snaží udržet na hladině, natahuje krk a pokouší se nadechnout. Naposledy vidí tmavě rudé nebe, protnuté šarlatovou duhou stoupající od zámku. Otevírá ústa, jeho plíce se však nenaplňují vzduchem, pouze vodou. Studenou jako kámen.

Klesá ke dnu. Svět potemněl. Oči má samým strachem doširoka otevřené. V nazelenalém světle vidí kameny porostlé mechem. Řeka duní, přehlušuje zběsile tlukoucí srdce, jako by se korytem valily kameny, a ne voda.

Je stále větší tma a zima.

Hoch natahuje ruce. Otevírá ústa. Svírá ho ledová oprátka. Najednou se vpravo těsně vedle něj něco pohne. Borys se otočí a zoufale natahuje ruku. V narůstající temnotě rozeznává neurčitý obrys. Vnímá jakýsi pohyb. Ze tmy se vynořuje paže, štíhlá a dlouhá jako ruka ženy nebo mladíka, s jemnými, tenkými prsty. Chce se jí chytit, ale ztrácí se mu. Už necítí tíhu studené vody naplňující plíce, necítí únavu ani strach. Dokonce i hukot řeky uhánějící korytem slábne a mění se v tiché šumění, v melodii jakoby hranou na pastýřskou fujaru. V ústech cítí pach bahna. Odevzdává se síle proudu horské řeky, voda jím smýká, až ho otočí tváří v tvář ženě s jemnými dívčími rysy, drobným, takřka neviditelným nosem, úzkými rty a nepřírozeně velkýma očima. Její malou, oválnou tvář lemují zelené vlasy připomínající vodní rostliny, které se nevlíní ve větru, ale v proudu řeky. Bledá ústa se svůdně usmívají. Dívka se pod chlapcem protáhne obratně jako ryba a jemu se před očima mihnou malá nahá prsa a břicho lesklé jako vlhký mech. A ocas. Tlustý, mastný, se širokým plochým koncem. Dívka připomíná malou rybku, otáčí se a chytá jeho napřaženou ruku. Táhne ho do hlubin řeky. Chlapec se usmívá.

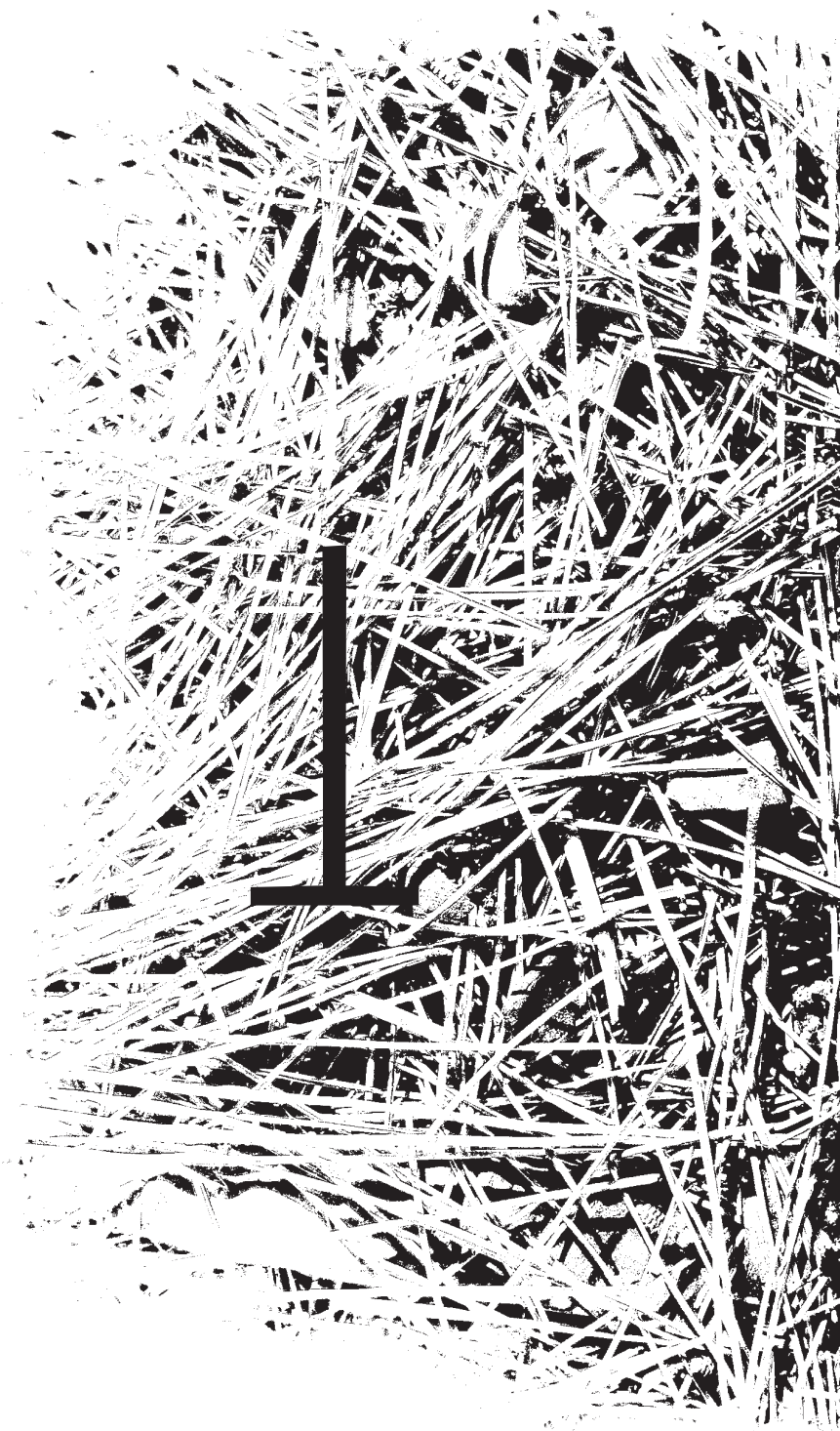
Něco ho popadne za druhou ruku, silně, bezohledně. Sevře mu to rameno, drtí jej a táhne pryč od svůdné dívky. Na okamžik visí ve vodě jako hadrová panenka, natažená mezi zelenovlasou rusalkou a něčím, co ho od ní táhne pryč. Už neslyší řeku. Jeho ruka vyklouzla z křehkých, studených dívčích prstů.

Je tma. Nic nevidí. Nic nevnímá.

Začíná mu být zima, nejdříve na nohy, později po celém těle. Hned potom ucítí bolest, která mu sevře plíce na-

plněné vodou a drásá hrdlo. Něco ho silně tlačí do břicha. Slyší křik. Někdo pláče.

Otevírá oči a ústa. Nadechuje se. Nebe nad Sanokem hoří v paprscích zapadajícího slunce.

Silnice vedoucí podél městských zdí byla hrbolatá. Byly v ní vyjeté koleje, v nichž po dešti stála špinavá voda a hnil trus zvířat, která tudy každý den hnali od Krakovské brány. Městský radní Antoni Skwierzyński poskakoval mezi ka-
lužemi a vyhýbal se stále větším výmolům. Dával si pozor, aby si nezašpinil kabát. Na okamžik ztratil rovnováhu, špatně si vyměřil další krok. S klením šlápl děravou botou přímo do hustého bláta. Ještě jednou zaklel.

Byla teprve polovina září, ale večery už byly chladné a větrné. Po většinu dne padal drobný studený déšť, který ustal těsně před setměním a nasýtil vzduch mokrým pachem blížícího se podzimu.

Radní Skwierzyński zahrnul mezi nízké dřevěné domky, obklopené křivými ploty a vysokými dřevěnými zdmi, které oddělovaly dílny řemeslníků od zbytku ulice. Už byla tma, ale on si bez zaváhání zkrátil cestu a vešel mezi dvorky ponořené v temnotě. Byl rozčilený. Hlavu měl plnou starostí a ani nepomyslel na prosby manželky, která ho každý den žádala, aby na sebe dával pozor, zapínal si kabát, nosil klobouk a vracel se před setměním. Chtěl se co nejrychleji dostat domů, přikázat služebné, aby naplnila kád' horkou vodou, shodit ze sebe oblečení a promyslet všechno, co ho zneklidňovalo. Musel být opatrný, velmi opatrný.

Odněkud zdaleka, až od sanocké Posady, přinášel vítr neklidné vyetí psa. Radní Skwierzyński šlápl do kaluže a ještě více se zachumlal do kabátu. Za pět, nanejvýš za deset minut z něj služebná sundá promočený svrchník, pověsí mrholením nasáklý klobouk, naleje mu svařené maďarské víno a připraví koupel.

Zkrátil si cestu úzkou uličkou mezi dílnou ševce Antoniho Borczyka a typickým sanockým přízemním domkem ze dřeva. Ocítl se přímo u koloniálu starého Lazara Perlstena. Na okamžik se zastavil a otřel si zablácené boty do trávy. Najednou něco zaslechl. Otočil se, ale v tmavé uličce nikdo nebyl. Narazil si klobouk do čela a pokračoval v chůzi.

Z místních opilců, výtržníků ani zlodějů neměl strach. Všichni ho tady znali a vážili si ho. Koneckonců byl radním okresního města Sanok. Každý se mu už zdaleka klaněl a zvedal klobouk na pozdrav. Stačilo jedno jeho slovo a otrapa by skončil ve vězení nebo by dostal pokutu. V tomto městě ho všichni považovali za váženého člověka. Všichni kromě manželky a dvou rozmazlených dcer, holek na vdávání, které si nedokázaly vybrat z mnoha kandidátů nabízených dalšími a dalšími kupeckými rodinami.

Radní Skwierzyński přeskočil širokou brázdu plnou vody a k náměstí vyrazil podél dvoumetrové kamenné zdi, ohraničující františkánský klášter. Ještě pár kroků a bude doma.

Těsně za ním něco měkce dopadlo na zem. Radní se zastavil. Vytáhl ruce z kapes kabátu. Napřímil se a zaposlouchal se. Kočka, napadlo ho. Musí to být kočka. Sám nevěděl, proč se rozhodl otočit, místo aby pokračoval nejkratší cestou — podél kláštera, přes náměstí, domů za ženou a rozmazlenými dcerami.

Hlasitě polkl a pomalu se otočil. Městem se opět rozlehlo smutné vytí psa.

Paprsky ranního slunce dovnitř pronikaly oknem. Roztínaly příšeří pokoje rozechvělými pruhy světla a na stůl vrhaly stín svícnu a mosazného kalamáře. Jasně obrysy pokrývaly omšelý divan a vytvářely ostrý předěl mezi světlem a stínem, který přecházel i na protější zeď a postel. Na hranici mezi dvěma prostory, v jednom z nichž vládl nejistý ranní svit a v druhém temnota odcházející noci, klidně ležela kočka. Vytaženými drápkami líně trhala nitky z divanu a čumák nastavovala vycházejícímu slunci.

„Zopakujeme si to ještě jednou. Druhá deklinace.“

Borys Pasternak pohlédl z okna na řeku tekoucí pod kopcem a na nerovný okraj lesa, který zářil různými odstíny hnědé a tmavě červené barvy, místy protkanými zlatou. Vítr zatím nestihl rozptýlit ranní mlhu a sady u řeky byly stále zabaleny do mléčné šály natažené mezi stromy. Nad korunami nahých větví si všiml slaměné střechy, z níž stoupala stužka bledého dýmu.

„Lauro?“ podíval se za sebe, „druhá deklinace.“

Postava sedící na posteli se nehýbala, od okolního příšeří ji odděloval pruh ještě hlubší temnoty. Kočka zvedla hlavu a zadívala se do stínu na druhé straně pokoje.

„Něco se stalo.“

„Proč myslíš?“

„Ještě před chvílí Józef zametal dvorek,“ tmavý obrys se nepatrně pohnul. „Bylo slyšet, jak si prozpěvuje písničku o kočích. Najednou přestal a začal si pohvizdovat jinou veselou melodií. To znamená, že Barbara přinesla vajíčka a mléko. Obvykle se Barbara přivítá s Józefem a jde do

kuchyně, tam položí koš a jde zase ven laškovat se zahradníkem. Slyšíš?“

„Co?“

„Józef si nepíská a ani dveře na dvorek nebouchly. Barbara přinesla mléko, ale místo aby ho odnesla do kuchyně, povídá si s dozorcem, přestože ví, že dostane vynadáno, když si toho někdo všimne. Takže se muselo stát něco důležitého.“

Borys se pousmál.

„Ať je to cokoli, určitě to není tak důležité jako skloňování latinských slovíček. Takže pokud dovolíš, vrátíme se k druhé deklinaci.“

„Dobře.“ Obrys se pohnul dopředu, k předělu mezi světlem a stínem, a sluneční svit odhalil dívčí tvář, malý nos, bradu a oválný obličej lemovaný plavými vlasy padajícími až na ramena. „Nominativ: puer, pueri. Genitiv: pueri, puerorum...“

Borys přivřel oči a zaposlouchal se do tichého hlasu své žákyně. Sevřel ruku v pěst a pokusil se ji schovat pod košili. Nechtěl, aby si dívka všimla jeho odřených kloubů.

„Dativ: puero, pueris...“

Zpěvné skloňování latinských podstatných jmen náhle utichlo.

„Nevíš, jak je to dál? Akuzativ?“

Laura si přiložila prst ke rtům.

„Slyšíš?“ zeptala se. „Těžké kroky okovaných bot na schodech.“

Učitel neslyšel nic kromě skřípění dřevěné okenice.

„To je Jacek, otcův poskok, on nosí takové boty.“ Dívka se rukama opřela o čelo postele. „Jde hodně rychle. Asi je rozčilený...“

Někde dole opravdu bouchly dveře.

„Tvůj otec si asi něco zapomněl...“

Děvče odmítavě zakroutilo hlavou.

„Papá na dnešní dopoledne naplánoval schůzi v Městské čítárně, má se tam sejít s delegací dobrovolnic z Olchowské Posady.“

Dole se zase ozvalo bouchnutí dveří a schodiště opět rozezněl dusot těžkých okovaných bot.

„Jacek vzal tátovu tašku, vpadl dovnitř jako velká voda, nic nehledal. Prostě sebral tašku, která vždycky leží na židli u dveří.“

Borys se trpce pousmál a zkoumavě se zadíval na svou žákyňu. Už dávno vůči ní ztratil odstup a nestrannost, která je v jeho profesi tak důležitá.

„Vraťme se k našemu učivu,“ nasadil přísný výraz a z legrace jí pohrozil prstem. Podíval se na svou ruku, na odřené kůstky a modřiny na prstech. Rychle ji zase spustil dolů. „Začneme od začátku. Nominativ: puer...“

Každý den opakovali stejný rituál. Učit se začali hned po snídani, kterou Borys jedl v kuchyni a Laura v jídelně s otcem nebo ve svém pokoji v prvním patře — podle nálady nebo podle toho, jak se právě cítila. Studovali polštinu, němčinu nebo latinu, matematiku a přírodní vědy nebo dějepis. Pracovali až do poledne, kdy služebná přinesla čaj pro učitele a horké mléko s talířem máslových sušenek pro Lauru. Hodinovou přestávku věnovali volným debatám o všem, co je právě napadlo. O letech, která Borys strávil v Krakově, o jeho dobrodružstvích na studentské koleji, o jeho zvyku chodit každý večer na procházku, o tom, že celozrnné pirohy jsou lepší než baršč s fazolemi, a o spoustě dalších,

stejně důležitých věcí. Po hodině lehké, i když příjemné konverzace, kterou občas až o čtvrt hodinu protáhli, postavili táč s prázdnými sklenicemi za dveře a vrátili se k výuce, k latinskému skloňování nebo k řeckým filozofům. Seděli nad knihami ještě další tři hodiny. Když se někdy Laura necítila dobře, končili dříve, když však probírali něco, co dívku zaujalo — většinou šlo o úryvky z filozofických traktátů —, pracovali déle. Až do okamžiku, kdy je služebná energickým zaklepáním na dveře vrátila zpět do reality a připomněla jim, že je čas na oběd.

Toho dne probírali latinskou gramatiku a Laura knihy odložila s potěšením. Borys zavřel notes, schoval pero do koženého pouzdra, pokývnutím hlavy žákyni poděkoval a odešel. Šel do svého pokoje, sundal si košili, nalil do plechové mísy vodu a umyl si obličej, krk a ramena. Utřel se ručníkem a opatrně osušil zraněné ruce. Stoupl si k oknu. Sokolí hnízdo, jak se říkalo vile doktora Karola Zaleského, bylo přilepeno k okraji příkrého srázu, který prodlužoval zámecký vrch. Dole se rozkládaly široké louky a sady táhnoucí se podél břehu řeky. Na první pohled se zdálo, že stačí slézt po okapu, přeskočit dřevěný plůtek a sklouznout se po srázu pokrytém spletenými kořeny stromů, aby se člověk ocitl přímo pod kopcem a mohl ponořit ruce do chladného proudu zpěněného Sanu. Mladý učitel naprosto chápal nadšení majitele domu, který před lety stanul na okraji srázu, podíval se dolů a řekl si, že takový výhled chce mít před očima každé ráno po zbytek svého života. Široké panorama zvlněných luk, meandrující řeka lesknoucí se ve slunci a na obzoru hory porostlé hustými lesy. Mladý muž pohledem klouzal po horizontu, nad nímž se zlověstně kupily dešťové mraky, po korunách

stromů vlnících se ve větru, až jím ulpěl na střeše domu nedaleko řeky. Chvilí se díval, pak si oblékl košili a odešel do jídelny.

V přízemí ho místo očekávané vůně horkého baršče nebo vařeného zelí přivítal kyselý úsměv služebné.

„Doktor ještě nepřišel,“ oznámila mu. „Holka se nají u sebe a vám můžeme prostřít v jídelně.“

Borys sáhl do kapsy a podíval se na hodinky. Do třetí hodiny zbývalo jen pár minut.

„Není třeba,“ odpověděl. „Počkám na pana Zaleského. Musím si ještě něco vyřídit ve městě.“

Vrátil se do pokoje pro sako, podíval se do zrcadla v rohu pokoje, upravil si účes a odešel.

Město ho pozdravilo svým každodenním provinčním ruchem — šumem rozhovorů vedených v několika jazycích, ozvěnami dusotu zvířat hnaných rozbahněnými ulicemi a křikem jejich honců. Rakouský úředník ve dvouřadové uniformě rozčileně nadával nepozornému fiakristovi. Jednou rukou hrozil směrem k odjíždějící drožce, druhou se snažil očistit tmavě modré kalhoty od bláta.

Kočí, který s největší pravděpodobností nerozuměl ani slovo německy, popoháněl koně a obratně přitom kličkoval mezi vyloženými povozy sedláků vracejících se do vesnic. Dva vojáci v uniformách pátého batalionu pětačtyřicátého pěchotního pluku prince Friedricha Augusta Herzoga von Sachsena pohvizdovali po služkách z bohatých rodin, které šly na nákup. Ženy dělníků po cestě z trhu hovořily o prodloužení pracovní doby v továrně a zrušení přestávky na koupání v řece.

Borys přešel náměstí, které bylo na západní straně lemováno dřevěnými domy a na východě kamennou zdí

františkánského kláštera, školou a patrovými budovami, které patřily nejbohatším měšťanům.

Pro obyvatele města bylo náměstí středobodem světa. Směrem k předměstí ztrácel Sanok svůj maloměstský kolorit, patrové domy nahradily přízemní domky řemeslníků a drobných obchodníků. Ještě dál, směrem na Lisko, Zarszyn a Mrzyglód, tvořily zástavbu rozpadající se chatrče nádeníků, příbytky městské chudiny a všech těch, kteří opustili rodné vesnice a hledali lepší život ve městě.

Nedaleko magistrátu, těsně u ústí uličky vedoucí na náměstí Svatého Michala, vyrostla jako houba na vlhkém stromě zvláštní stavba: neforemná hranatá stodola s nerovnými zdmi a křivou střechou, postavená ze shnilých desek a udusané hlíny. Je s podivem, že nikdo nedokázal říct, kdy se tato podivuhodná budova ve městě objevila. Nejdříve kdosi postavil jednu zeď jako zástěnu chránící před větrem zboží, které bylo na náměstí uskladněno před konáním trhu. Pak se dostavěla další a zanedlouho někdo spojil zdi provizorní střechou. V průběhu dalších dnů stavba rostla a rostla, až jednoho rána na náměstí hned pod okny magistrátu stála bouda, z níž do všech stran trčela prkna různých délek. Zevnitř se dva tři dny před konáním trhu ozývalo vyděšené kvičení prasat určených na prodej. Celé město se dohadovalo, který radní vzal úplatek, odsouhlasil stavbu dřevěného vředu na tváři města a přesvědčil ostatní členy rady, jež takové pochopení neměli.